

naschrift

Zelfs de nacht was voor het orgel

Mark van Kuilenburg 1962-2011

Naast een baan en vrijwilligerswerk kun je nog best aan het conservatorium studeren in drie hoofdvakken. Als je maar slim plant en dat stug doorzet.

Monic Slingerland

Precies tijdens het slotakkoord van het stuk dat hij speelde op een orgelconcours in de Utrechtse Jacobikerk, snoot een jurylid zijn neus. Het leek wel een trompet. Onbegrijpelijk, vond Mark van Kuilenburg. Had die herrie niet een minuut kunnen wachten?

Na bekendmaking van de uitslag liep hij resoluut op de jury af. Wie dat toch gedaan had, wilde hij weten. De juryleden zagen een verontwaardigde winnaar voor zich staan.

Als kind al was hij gegrepen door muziek. Hij neuriede Bachcantates voordat hij lopen kon. Toch werd het geen conservatorium, maar sociale geografie. Die studie paste bij zijn betrokkenheid bij thema's als rechtvaardigheid, vrede en milieu, van huis uit meegekregen. Hij weigerde dienst, en ging op Drenthendal werken, de psychiatrische instelling in Den Dolder. Als vrijwilliger zette hij zich in voor Kairos, de christelijke anti-apartheidsorganisatie. De stades tijdens zijn studie brachten hem in Jemen en Lesotho. Maar muziek bleef het terrein dat hem de grootste levensvreugde gaf.

Hij studeerde af in 1988, het jaar waarin hij ook het orgelconcours won. Hij ging aan het werk, bij de projectgroep Kerk en Milieu. En natuurlijk bleef hij orgelspelen. Op een avond stond hij, een fles wijn onder de arm, bij een vriend op de stoep. Ze kenden elkaar van het incident met het neussnuitende jurylid. De vriend was ook organist. Mark wilde verder studeren, maar aarzelde over de richting. Toch maar theologie? Bij het derde glas hield de vriend het niet meer uit: "Waarom zit jij niet al lang op het conservatorium?"

Goede vraag, moest Van Kuilenburg toegeven. Hij dacht dat hij er al te oud voor was, met zijn 32 jaar. Aarzelend schreef hij zich in bij drie conservatoria: Den Haag, Amsterdam en Utrecht. Hij werd overal aangenomen en koos voor Utrecht. Daar deed hij meteen maar drie hoofdvakken: orgel, kerkmuziek en koordirectie. Er zitten per slot van rekening zeven dagen in een week en 24 uur in een dag. Met een beetje slim plannen moest dat best kunnen, naast het vrijwilligerswerk en de baan. Gelukkig had hij een goed geheugen. En zo. Er zat meer Calvijn in hem dan Oblomov. Hij was graag bezig, of dat nu met muziek was, met Kerk en Milieu, of met het lezen van filosofie. Het is een kwestie van een goed plan maken, vond hij, en dat dan stug uitvoeren, wat er ook gebeurt.

In Utrecht raakte Mark betrokken bij de EUG, de oecumenische studentengemeente. Samen met de pianist daar organiseerde hij in de Janskerk rondom Huub Oosterhuis. Hennie Vrieten van Doe Maar componeerde op verzoek een Augustinus-mis.

Door de week werkte hij een paar dagen bij het kerkelijk bureau, gevestigd in het voormalige Militair

Hij fietste geregeld een heel stuk om zodat hij van alles aan een bepaalde damesfiets kon hangen, zoals een blikje met een bonbon erin.

Hospitaal, in Utrecht-West. Vanuit zijn huis in het bekende Utrechtse buurtje de Zeven Steegjes, fietste hij daar heen. Voor hem geen auto. Op de terugweg maakte hij soms een omweg, langs de J.P. Coenstraat in Lombok. Daar hing hij geregeld van alles aan een bepaalde damesfiets, zoals een blikje met een bonbon erin.

Hij had Els elien ontmoet bij een gemeenschappelijke vriend. Ze hielden contact. Pas toen hij haar op een dag naast iemand anders zag lopen, wist hij het zeker. Hij liet het haar weten. Els elien hing af en toe ook iets gekk aan zijn fiets, en trok op een dag bij hem in, in die kleine woning in de Zeven Steegjes. Een studentikoze woning. Die paste bij de soberheid waar Mark voor bleef kiezen, ook al was hij ver in de dertig. Els elien paste er net bij, naast het tweemaanuaals klavecimbel, de boekenkast, de bank en

dan een aanbeveling aan het bestuur. Daarnaast beheerde hij het pand, regelde kleine reparaties, en bouwde een website, waar hij geestige columnns voor schreef.

Ondertussen was er hij met een groot plan bezig. Hij wilde de vijfde orgelsymfonie van Louis Vierne spelen. Een hondsmoelijk werk. 70 pagina's krentenbroodpartituur. Als hij elke dag twee uur zou studeren, moest het kunnen. Gedisciplineerd deed hij dat ook. In de bovenwoning waarnaar ze verhuisd waren, zong hij achter het klavecimbel de partij die zijn voeten speelden op de pedalen die er niet waren.

Hij vond tijd, naast de zorgvuldige voorbereiding van de repetities van zijn koren, naast het begeleiden van de vieringen in de Janskerk, naast het werk voor de Medische Missiezusters, naast het maandagse potje voetbal met zoon Maarten. Hij zag wel dat zijn Els elien anders met de tijd omging dan hij. Hij waardeerde het, dat zij gewoon kon meewaaien met wat er voor haar voeten kwam. Ze had ook een baan, net als hij. Maar hij kon dat niet, zo zonder plan aan de slag. De discipline dreef hem. Er moest gestudeerd worden, Vierne moest voorbereid.

Tijdens het concert knikten collega-organisten. Hier speelde iemand die de tijd nam, die het orgel aanvoelde, die liet horen wat Vierne bevoeld had. Al snel kwam het plan voor een cd-opname. In de zomer van 2010 ging hij vele avonden en soms nachten naar de Willibrordkerk, voor opnames zonder verkeerslawaaï.

Tijdens het studeren voor de presentatie van de cd voelde het orgel stropiger, vond hij. Gek genoeg gold dat ook voor het toetsenbord van de computer. Het werd er niet beter op, met meer studeren. Hij probeerde het stuk nog eens uit op de piano. Pas toen merkte hij dat zijn rechterhand niet deed wat hij wilde. Ze gingen samen meteen naar het ziekenhuis. Daar bleek diezelfde dag dat een tumor in zijn hoofd zijn orgel spel ontregelde. Al snel werd ook duidelijk dat er weinig aan te doen was.

De cd was al opgenomen, dat scheelde. Hij gaf zich over aan wat er was. Wat later zou zijn, was nu nog niet. Daar hoefden ze zich nu niet druk om te maken. Ze beleefden intensieve maanden, met geluk, verdriet, en veel tijd voor elkaar. Op de website van de EUG schreef Mark brieven over zijn ziekte. Vrienden vroegen zich af of het echt was, die lichte toon, die kleine geestigheden, over de combinatie man en kruimeldief, bijvoorbeeld. Hij bekende dat hij woorden als krokussen en sneeuwklotjes niet meer kon vinden. Hij schreef dat al het eten dat vrienden brachten hem zo heerlijk smaakte. En hij schreef over de twee broertjes die in huis waren gekomen, twee caria's. In een rolstoel presenteerde hij nog de cd. Hij vond het heel erg voor hun zoon dat hij zelf niet lang meer zou leven.

Mark van Kuilenburg werd 13 juli 1962 geboren te Den Haag en overleed 13 november 2011 te Utrecht.

Een tip voor Naschrift?

Mail het naar naschrift@trouw.nl of per post naar **Trouw/Naschrift**, postbus 859, 1000 AW Amsterdam

geworden van een aantal koren. Drie avonden per week was hij van huis, om te dirigeren in Rotterdam, Houten, of waar hij maar een koor had.

Tussendoor moest hij nog even ander werk zien te vinden, want de subsidie voor Kerk en Milieu was gestopt. Hij kreeg een baan bij de Vrienden van de Medische Missiezusters. 'Bestuurssecretaris' heette het. Voor een sober levende man als hij kreeg hij met ongekend veel geld te maken. De Medische Missiezusters kregen legaten. Zijn taak was de zakelijke afhandeling. Soms moest er nog een huis verkocht worden, of was er een verdeling nodig met andere goede doelen. Vanuit de hele wereld kwamen verzoeken van de Medische Missiezusters, om koelkasten, ziekenhuisbedden, auto's. Even nauwgezet als hij zijn orgelpartituren bestudeerde, nam Van Kuilenburg de aanvragen door en stuurde

de tafel. Buik inhouden ging al snel niet meer. Tijdens de bevalling was het woekeren met de ruimte. Hij stond er bij en straalde.

Zelf was hij als kind bezeten geweest van muziek. Zijn zoon bleek gek op voetbal. Zodra zoon Maarten er oud genoeg voor was, ging Mark met hem voetballen op het Lepelenburg. Elke maandag, vaste prik. Vrienden waren sceptisch. Mark leek houterig en niet zo sportief. Hij had pas leren lopen toen hij twee was. Maar de vele uren achter het orgel, waarbij armen en ook benen voor het pedaal, getraind werden, betaalden zich uit op het trapveldje. Het dirigeren had hem soepelheid gebracht.

Zijn dagen waren strak gepland. Drie dagen werken bij Kerk en Milieu, daarnaast elke dag orgelspelen, de vieringen in de Janskerk voorbereiden en daarnaast was hij dirigent